

Sygn. akt III AUa 423/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Jerzy Andrzejewski SSO del. Maria Ołtarzewska
Protokolant:	sekr.sądowy Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 grudnia 2012 r.,
sygn. akt VIII U 523/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. K. odwołał się od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 8 marca 2012r. odmawiającej mu prawa do emerytury w obniżonym wielu.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gdańsku zaskarżonym wyrokiem zmienił decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

K. K., ur. (...), w dniu 23 stycznia 2012 roku złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Organ rentowy uznał, iż wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych miast wymaganych 15 lat. Aktualnie jest to jedyna przesłanka nabycia prawa do świadczenia, która jest kwestionowana przez pozwanego.

W okresie od 28 kwietnia 1972 roku do 18 kwietnia 1974 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, we (...) S.A. we W., w charakterze monter linii kablowych.

W okresie od 28 stycznia 1975 roku do 15 kwietnia 1975 roku wnioskodawca odbył podstawowy kurs spawania elektrycznego. W okresie od 9 lutego 1981 roku do 20 marca 1981 roku wnioskodawca odbył kurs cięcia tlenem.

W okresie od 13 maja 1974 roku do 15 lipca 1978 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w Zakładach (...) w W., w charakterze spawacza.

W okresie od 1 października 1980 roku do 30 kwietnia 1984 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w Kombinacie Budowlanym w G., w charakterze spawacza. Jako spawacz wnioskodawca spawał formy do wylewania ścian betonowych.

W okresie od 1 maja 1984 roku do 31 marca 1989 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w Przedsiębiorstwie (...) Zakład Z-13 w G., w charakterze spawacza. Wnioskodawca jako spawacz wykonywał te same czynności, które wykonywał w Kombinacie (...), tj. spawał formy do wylewania ścian betonowych.

W okresie od 3 kwietnia 1989 roku do 26 lipca 1989 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w Instalatorstwie Gazowym E. M. (1) w W., w charakterze spawacza.

W okresie od 28 sierpnia 1989 roku do 10 września 1989 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w Przedsiębiorstwie (...) w G., w charakterze spawacza.

W okresie od 11 września 1989 roku do 1 listopada 1990 roku wnioskodawca był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w (...) Sp. z o.o. w G., w charakterze przepalacza stali.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest prawo do emerytury określonej w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009, Nr 535 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet, okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązali stosunek pracy.

Wnioskodawca swoje prawo do emerytury w obniżonym do 60 lat wieku emerytalnym wiąże z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, a zatem stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej wymaganym jest, aby wykazał on na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.), t.j. pracy wymienionej w wykazie A tegoż rozporządzenia.

Zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem, w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983

roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy, a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż wnioskodawca ukończył 60 rok życia, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie jest członkiem OFE oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Bezspornie zatem, wnioskodawca, poza 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych przebytych do dnia 1 stycznia 1999 roku, spełnia wszystkie pozostałe wymienione w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej warunki do przyznania dochodzonego świadczenia. Wobec powyższego, przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy wnioskodawca legitymuje się okresami pracy w szczególnych warunkach

Prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy. Sąd w związku z tym przeprowadził na tę okoliczność postępowanie dowodowe z dokumentów z akt ubezpieczeniowych oraz zeznań świadków.

W sądowym postępowaniu odwoławczym, jak już wskazano, okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy. Decydujące znaczenie ma rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożone świadectwo pracy w szczególnych warunkach, określające stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności. Należało zatem oprzeć się z jednej strony na zachowanej dokumentacji pracowniczej, a z drugiej na dowodach w postaci zeznań świadków – współpracowników wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia.

Po przeprowadzonym postępowaniu dowodowym Sąd stwierdził, iż wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych następujących okresach: od 28 kwietnia 1972 roku do 18 kwietnia 1974 roku, od 13 maja 1974 roku do 15 lipca 1978 roku, od 1 października 1980 roku do 30 kwietnia 1984 roku, od 1 maja 1984 roku do 31 marca 1989 roku, od 3 kwietnia 1989 roku do 26 lipca 1989 roku, od 28 sierpnia 1989 roku do 10 września 1989 roku oraz od 11 września 1989 roku do 1 listopada 1990 roku.

Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Niewątpliwie fakt ten potwierdziły zeznania świadków A. G. oraz J. M. – współpracowników wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym oraz przedsiębiorstwie (...) – którzy zgodnie zeznali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się spawaniem. Zdaniem Sądu, przesłuchani w sprawie świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy, byli zatrudnieni wraz z nim w tych samych okresach, w tym samym zakładzie pracy. Zatem wysnuć należy z powyższego wniosek, iż przesłuchani świadkowie najlepiej zorientowani są co do charakteru i specyfiki pracy wnioskodawcy w spornych okresach w podanych zakładach pracy. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw, by kwestionować ich wiarygodność w zakresie ustaleń dotyczących charakteru pracy wnioskodawcy. Okoliczność pracy w warunkach szczególnych w powyżej wymienionych spornych okresach potwierdzają również wystawione przez pracodawców świadectwa pracy. Nadto, podkreślić należy, iż z książki spawacza wynika, iż wnioskodawca legitymuje się ukończeniem kursów spawalniczych.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, Sąd doszedł do przekonania, że okresy zatrudnienia wnioskodawcy od 13 maja 1974 roku do 15 lipca 1978 roku, od 1 października 1980 roku do 30 kwietnia 1984 roku, od 1 maja

1984 roku do 31 marca 1989 roku, od 3 kwietnia 1989 roku do 26 lipca 1989 roku, od 28 sierpnia 1989 roku do 10 września 1989 roku winny zostać potraktowane jako okresy pracy w szczególnych warunkach. W tych okresach ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tj. pracę spawacza, wymienioną w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 cytowanego rozporządzenia, tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym. W spornym okresie, tj. od 28 kwietnia 1972 roku do 18 kwietnia 1974 roku, wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę monterem linii kablowych telefonicznych na wysokości, a więc wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienioną w wykazie A, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia, w dziale V, pod poz. 5 cytowanego rozporządzenia, tj. prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Sąd uznał, że ubezpieczony w okresie od 11 września 1989 roku do 1 listopada 1990 roku wykonywał pracę na stanowisku przepalacza stali i wobec tego był zatrudniony na stanowisku, o którym mowa w pkt 1 działu XIV wykazu A, tj. prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego.

Uwzględnienie ww. spornych okresów zatrudnienia wskazuje, iż staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jest dłuższy niż wymagany ustawą, a zatem, zgodnie z przepisem § 4 cytowanego rozporządzenia, oznacza spełnienie tego wymogu do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym. Dlatego Sąd nie sprawdzał pozostałych, powołanych przez wnioskodawcę, okresów zatrudnienia, uznając, iż nie ma to wpływu na przyznanie prawa do świadczenia, bowiem – jak zostało wskazane – uwzględnienie ww. okresów zatrudnienia jest wystarczające do spełnienia przesłanki stażu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu, wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ ukończył 60 rok życia, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie jest członkiem OFE oraz nie pozostaje w stosunku pracy, a także spełnił przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Z wyżej przytoczonych względów, Sąd uwzględnił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie przepisu art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy oraz przekroczenie przez Sąd I-ej instancji swobodnej oceny dowodu na podstawie art.233 k.p.c.

Wskazując na powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługiwała na uwzględnienie w sposób skutkujący uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W niniejszym postępowaniu istota sporu sprowadzała się do oceny, czy ubezpieczony legitymuje się 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W ocenie Sądu Apelacyjnego, materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie pozwala na kateryczne rozstrzygnięcie sprawy. Sąd Okręgowy ograniczając się do bardzo ogólnikowego, wręcz szcątkowego przesłuchania dwóch świadków, nie przeprowadził praktycznie żadnego postępowania dowodowego. Uzasadnienie Sądu jest natomiast wewnętrznie niespójne. Właściwe rozpoznanie sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /dalej ustawa emerytalna/.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt.: Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) ustanawiają zasadę, wedle której emerytura przysługuje mężczyźnie po ukończeniu 65 roku życia (art.24 ust.1 i art.27 pkt 1) Prawo do emerytury w wieku obniżonym (w tym związane z pracą w warunkach szczególnych) jest więc wyjątkiem od ww. reguły. W konsekwencji obowiązek udowodnienia wszystkich przesłanek do ziszczenia się tego wyjątku spoczywa na ubezpieczonym. Co więcej, wszelkie istotne wątpliwości, które pojawiają się w toku postępowania dowodowego muszą skutkować przyjęciem, że przesłanki uzyskania prawa do wyjątkowego wszak świadczenia nie zostały wykazane. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Nie budzi wątpliwości, iż głównym motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a następnie jej zachowaniu w kształcie wynikającym z obowiązujących przepisów było założenie, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu. Osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Służy to swoistemu „wyrównaniu szans” na skorzystanie z prawa do emerytury. W przypadku osób wykonujących prace szczególnie wyniszczające organizm, obniżenie wieku jest skutkiem uzasadnionego medycznie wniosku, iż organizm wcześniej traci wydolność umożliwiającą dalszą aktywność zawodową. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się więc pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w znaczny sposób jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykład takiej pracy można wskazać na prace w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych.

Wszystkie obowiązki dowodowe w zakresie wykazania, że wykonywana praca w spornym okresie miała charakter pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43, ze zm.) obciążają wnioskodawcę a nie organ rentowy. To więc nie organ rentowy ma obowiązek wykazania, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie miała charakteru pracy w warunkach szczególnych, lecz wnioskodawca ma obowiązek udowodnić, że taki charakter miała. Pochodzące od pracodawcy zaświadczenie o pracy w warunkach szczególnych jest jedynym dowodem jaki może być przedstawiony w postępowaniu administracyjnym przed ZUS. W sądowym postępowaniu odwoławczym jest zaś – co słusznie wskazał Sąd I instancji - jednym z dowodów mającym taką samą moc dowodową jak każdy inny dowód, w szczególności dowód z dokumentu prywatnego. Aby wykazać prawo do świadczenia konieczne jest wykazanie, że wyłącznie prace określone w wykazie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu (tj.w ramach 8-godzinnej dniówki w ramach obowiązującego tygodniowego czasu pracy w danym okresie). Połączenie zaś w ramach jednego stanowiska prac o wysokim stopniu szkodliwości (w charakterze szczególnym) oraz prac, gdzie ten stopień szkodliwości jest niższy uniemożliwia stwierdzenie, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W sprawie o emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdzie przedmiotem ustaleń Sądu ma być charakter zatrudnienia w okresie dawnym, gdzie większość dokumentów jest niekompletna a więc wysoce utrudnione jest ustalenie faktów wyłącznie w oparciu o istniejące dokumenty, dokonywanie ustaleń stanu faktycznego odbywa się z reguły poprzez przeprowadzenie dowodów osobowych oraz – o ile to jest możliwe – dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych, dokumentacji placowej. Osobowe źródła dowodowe (w tym zarówno zeznania świadków jak i strony procesowej) muszą być skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do emerytury. Ocena osobowych źródeł dowodowych musi być wolna od jakiegokolwiek naiwności, uwzględniając reguły logiki oraz zasady doświadczenia zawodowego i właśnie takiej oceny zabrakło w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji.

Tymczasem materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania przed organem rentowym nie dawał możliwości przyznania wnioskodawcy prawa do tego świadczenia. Materiał dowodowy zgromadzony przez Sąd Okręgowy nie został w zasadzie w żaden sposób poszerzony wobec tego, którym dysponował pozwany wydając zaskarżoną decyzję.

W przedmiotowej sprawie istnieje cały szereg wątpliwości, które nie zostały wyjaśnione w żaden sposób przez Sąd Okręgowy.

Pierwszym a zarazem podstawowym uchybieniem Sądu jest wewnętrzna niespójność uzasadnienia utrudniająca czy wręcz uniemożliwiająca kontrole instancyjną. Sąd na stronie 4 uzasadnienia (str.39 akt sprawy) dwukrotnie zestawiał okresy zatrudnienia, które w ocenie Sądu należy przyjąć jako okresy zatrudnienia w warunkach szczególnych (por.: pierwszy i trzeci akapit na tej stronie). Zestawienia te różnią się pomiędzy sobą, co uniemożliwia ocenę, które ze wskazanych okresów zostały ostatecznie uznane przez Sąd jako okresy zatrudnienia w warunkach szczególnych. Tak też Sąd początkowo przyjmuje jako udowodnione okresy od 28.04.1972r. do 18.04.1974r oraz od 11.09.1989r. do 01.11.1990r., a następnie pomija te okresy w ponownym zestawieniu. Z kolei w obu zestawieniach Sąd wskazuje jako okres zatrudnienia w warunkach szczególnych okres od 03.04.1989r. do 26.07.1989r., 11.09.1989r. do 01.11.1990r. 28.08.1989r. do 10.09.1990r oraz od 11.09.1989r. do 01.11.1990r. w sytuacji, gdy wnioskodawca sam (chyba) nie domaga się uznania tego okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych (por.: zestawienie przedstawione przez wnioskodawcę k.26). Faktem jest, że na rozprawie w dniu 12.12.2012r. wnioskodawca oświadcza, że w pierwszym ww. okresie „stale i w pełnym wymiarze czasu spawał rudy gazowe” a w trzecim (tj. w Przedsiębiorstwie (...)) był „też przepalaczem stali”. Oświadczenia tego wnioskodawca nie poparł żadnym dowodem w sytuacji, gdy ze świadectwa pracy odnośnie pierwszego ze wskazanych okresów (w aktach ZUS) wynika, że skarżący wykonywał pracę spawacza – montera, w drugim ślusarza – spawacza a w trzecim przepalacza stali (niezależnie od tego, co kryje się pod tym stanowiskiem). Sąd nie podjął się żadnej próby wyjaśnienia, jakie obowiązki kryły się pod tak określonymi stanowiskami pracy ani też nie podjął próby wyjaśnienia czemu wnioskodawca pominął te okresy we własnym zestawieniu a następnie odniósł się do nich na rozprawie. Powyższe uchybienie wynika przede wszystkim z braku właściwego wysłuchania informacyjnego wnioskodawcy, a właściwie braku jakiegokolwiek wysłuchania, co sprawiło, że Sąd nie ustalił jakie okresy zatrudnienia są sporne co do ich charakteru, jakie dowody wnioskodawca oferuje celem wykazania swych racji. W konsekwencji też Sąd nie dokonał żadnych pouczeń. W efekcie takiego procedowania również uzasadnienie jest chaotyczne i nie pozwala na weryfikację procesu myślowego Sądu.

Dla porządku należy wskazać, że wnioskodawca eksponował jako okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach (chyba ostatecznie ?) następujące okresy:

pracodawca	od	do	lat	m-cy	dni
(...) Przedsiębiorstwo (...)	28.04.1972	18.04.1974	1	11	21
Zakłady (...)	13.05.1974	15.07.1978	4	2	4
Kombinat Budowlany w G.	19.07.1978	30.04.1984	5	9	13
(...)(...)	01.05.1984	31.03.1989	4	11	

Przedsiębiorstwo (...)*	28.08.1989	10.09.1989	0	0	14
Instalatorstwo Gazowe E. M. *	03.04.1989	26.07.1989	0	3	24
(...) Spółka z o.o. *	11.09.1989	01.11.1990	1	1	21
Przedsiębiorstwo Budowlane (...)	01.12.1993	16.08.1994	0	8	16
Przedsiębiorstwo Produkcyjne (...)	01.03.1996	06.05.1997	1	2	6

*- okresy wskazane dopiero na rozprawie

Ze świadectw pracy, które zostały złożone w toku postępowania przed organem rentowym, a które mają w ocenie wnioskodawcy dokumentować okresy pracy warunkach szczególnych absolutnie nie wynika, że praca świadczona przez wnioskodawcę była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983r.

Jeżeli chodzi o pracę we (...) Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 28 kwietnia 1972r. do 18 kwietnia 1974r., ze świadectwa pracy (w aktach ZUS) wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w charakterze monter linii kablowych. Wnioskodawca w toku postępowania pierwszoinstancyjnego oświadczył, że była to praca przy obsłudze linii napowietrznych. Oświadczenia tego Sąd nie zweryfikował jakimkolwiek dowodem, nie przeprowadzając nawet dowodu z przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony procesowej. Nie ma też żadnego innego materiału dowodowego, który pozwoliłby na zweryfikowanie tych twierdzeń. Oczywiście takim podstawowym dowodem, w który wnioskodawca mógł się zabezpieczyć jest świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Nie dołożenie starań do uzyskania tego dokumentu w momencie ustania stosunku pracy obciąża wnioskodawcę, a nie organ rentowy. Jeśli wnioskodawca zaniedbał pozyskania takiego dokumentu w związku z ustaniem zatrudnienia, to w chwili obecnej wnioskodawca musi przedsięwziąć inne czynności dowodowe, które pozwolą na wykazanie mimo braku świadectwa pracy w warunkach szczególnych, że w takich warunkach pracował.

Oceniając zatrudnienie w Zakładach (...) od 13.05.1974r. do 15.07.1978r. Sąd w ślad za świadectwem pracy przyjmuje, że wnioskodawca w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał obowiązki spawacza. Jednocześnie Sąd dokonuje słusznej konstatacji, że podstawowy kurs spawania elektrycznego wnioskodawca odbył dopiero w okresie od 28 stycznia 1975 roku do 15 kwietnia 1975 roku, z czego wynika oczywisty wniosek, że uprawnienia spawacza uzyskał najwcześniej z dniem 16.04.1975r. Sąd nie podjął się próby wyjaśnienia tej kwestii, choć musi ona budzić uzasadnione wątpliwości.

Jeżeli chodzi o okres zatrudnienia wnioskodawcy od 19.07.1978r. do 30.04.1984r. w Kombinacie Budowlanym w G. oraz od 1.05.1984r. do 31.03.1989r. w Przedsiębiorstwie (...), Sąd Okręgowy poza przesłuchaniem dwóch świadków – jak wskazano powyżej wyjątkowo ogólnikowym - na okoliczności pracy w tych okresach nie podjął próby skonfrontowania tych zeznań z treścią pozostałego materiału dowodowego. Tak też Sąd Okręgowy nie wyjaśnił, dlaczego w przypadku wnioskodawcy w świadectwie pracy za dwa lata zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym pojawia się stanowisko ślusarz a za pozostały okres pojawia się stanowisko spawacz. Bezskrytyczne przyjęcie zeznań świadków, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia spawał w sytuacji kiedy mamy taki zapis w świadectwie

pracy bez jakiegokolwiek próby zweryfikowania, dlatego zapis o takiej treści w świadectwie pracy się pojawił jest znaczącym niedopatrzeniem ze strony Sądu. Sąd też nie zwrócił również uwagi, że na przełomie lat 1987-1988 wnioskodawca pracował w eksporcie (karty wynagrodzeń, k. 18-22 a.r.).

W świadectwie pracy za okres zatrudnienia od 11.09.1989r. do 1.11.1990r. w Spółce (...) w G. wnioskodawca ma wskazane jako stanowisko pracy „przepalacz stali”. Wnioskodawca wyjaśniając na czym polegała praca w charakterze przepalacza wyjaśnił, że na przepalaniu łodzi podwodnych do kasacji, przepalaniu złogów po mazucie. Przyjęcie bezkrytyczne, że to stanowisko pracy przepalacza stali (czyli – jak należy chyba rozumieć - kolokwialnie określane „cięcie statków na żyłki”) odpowiada stanowisku pracy niezautomatyzowanych palaczy i rusztowych kotłów parowych wg rozporządzenia z 1983r., jest znaczącym nieporozumieniem ze strony Sądu. Innymi bowiem słowy Sąd zrównał pracę przepalacza stali, której charakteru w ogóle nie wyjaśnił z pracą palacza polegającą na zadawaniu opału do kotła, utrzymaniu właściwego ciśnienia i temperatury oraz wybieraniu szlaki. Nie wchodząc w dalsze rozważania oczywistym jest, że wnioski takie nie mają oparcia w logice i zasadach doświadczenia życiowego.

W przedsiębiorstwie (...) (okres od 1.12.1993r. do 16.08.1994r.) wnioskodawca był zatrudniony w charakterze ślusarza, a przynajmniej taki zapis widnieje w świadectwie pracy (k.12 akt ZUS). Co prawda Sąd (chyba) nie przyjął tego okresu jako okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, ale też nie dał temu wyrazu w uzasadnieniu mimo wyraźnego żądania wnioskodawcy. Podobnie też Sąd nie zajął się oceną charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w okresie pracy w Przedsiębiorstwie Produkcyjnym (...) od 01.03.1996r. do 06.05.1997r., gdzie wnioskodawca był zatrudniony – co wynika ze świadectwa w aktach ZUS (k.14) w charakterze „montera kadł.”

Tak przeprowadzone i ocenione dowody nie dają podstaw do tego, aby w sposób nie budzący wątpliwości przyjąć wszystkie sporne okresy zatrudnienia wnioskodawcy wskazywane przez niego jako wykonywane w warunkach szczególnych. Zgromadzony w postępowaniu materiał nie pozwala ustalić co dokładnie i w jakich okresach należało do obowiązków wnioskodawcy. Mając na względzie powyższe, uznać należało, że stan faktyczny sprawy nie został wyjaśniony w jakimkolwiek zakresie, sprawa nie dojrzała do ostatecznego wyrokowania i koniecznym jest przeprowadzenie postępowania dowodowego od początku w całości.

Sąd Apelacyjny oczywiście ma na uwadze, że niniejsze postępowanie prowadzone jest w warunkach kontrydiktoryjności, jednak nie można zapominać, że w postępowaniu ubezpieczeniowym szczególnego znaczenia nabiera obowiązek udzielania stosownych pouczeń, zwłaszcza stronie niereprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy winien rozpocząć od udzielenia stosownych pouczeń, zwłaszcza w zakresie inicjatywy dowodowej i ciężaru dowodu, przy czym usprawnieniu postępowania służyć będzie uzyskanie akt osobowych wnioskodawcy z urzędu, jeśli te się zachowały.

Sąd Okręgowy winien również ponowić dowód z przesłuchania świadków i w szczególności uzyskać informację, jakie konkretnie prace i w jakim wymiarze wykonywał wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia. Istotnym jest przy tym, aby rozważyć wzajemny stosunek ubezpieczonego i świadków w kontekście ich wiarygodności, co umożliwi konfrontacja uzyskanych zeznań z dokumentami zawartymi w aktach pracowniczych ubezpieczonego.

W świetle okoliczności spornych, istotnym jest, aby ponowne postępowanie dowodowe umożliwiło poczynienie ustaleń faktycznych w zakresie faktycznych obowiązków ubezpieczonego wykonywanych na różnych przynajmniej z nazwy stanowiskach pracy, a w konsekwencji na odrębną ocenę prawną każdego z okresów przez pryzmat rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zważywszy na powyższe, na mocy art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.